

حيات

اداره مرکزی :

آق قورده ، استانبول جاده سنده آق قورده
معارف امینلیک باشده کی دائرة

استانبول بوروسى :

استانبولده ، باب عالی جاده سنده ۸۷ نوره
دائرة مخصوصه

نسخه سی هر برده ۱۰ غرورده

سنة لکی پوسته ایله ۵ ایرا

(اجنبی مملکتلر ایچین ۵ دولار)

ایوه و اعلان ایشلری ایچین استانبول بوروسه
مراجعت ایدیلیر

یازی ایشلرینک مرجعی آق قورده هر قورده

هیانه دامامیه ... دنیاه داهایورده حیات قاتالم ...

- یجه -

۲ نجی جلد

آق قورده ، ۲۷ تشرین اول ، ۱۹۲۷

صافی : ۴۸

بویوک غازیلک تورک کنجکمه خطابه سی

محررم افتدیلر؛ سزی کونلرجه اشغال ایدیه اوزورده و تفرعاتنی نظیر
اک نهایت ماضی اولمه بر دورک هکایه سیدر . بونده ملتم و مستقبل
اولدریمز ایچین دقت و بیقظی دعوت ایدیه بیلر هک بعضه فقطلر تبارز
ایتدیریه بیلیمسیم کندیجی بختیار عدا ایدیه هکیم .
افتدیلر، بویانامه ملی هیای هتتام بولمه فرصه
ایلدیه بویوک برملنک، استقلالنی ناصل
قازاندیغنی و علم و فنلک اک صوک اساسلرینه
مستند ملی و عصری بر دولتی ناصیل قوردیغنی
افاده به جالبسدم . بویوکده و اصل اولدیغیمز
نتیجه، عصرلرده بری هکیمده ملی مصیبتلرک
دوغوردیغنی انباهلک و بوعزیز وطنلک هر کوشه سنی
صولایانه قانلرک برلیدر . بونجیمیزی تورک کنجکمه
امانت ایدیه یورم .

غازی سولیم یور

دو بویور قلبنک ثورسندده چلیک سوزلرینی ،
طونج عکسلر یاییور مملکتک هر طاشته ؛
ناصل آلدیه باش اوستندده اوشاهین یرینی ،
حقیدر، قابلاسه تاریخی بوسس نک باشته ...

سولیم یور، دیکله: سسک کوکله یالواردینی کون
دویانک، دیکله: سسک وارسه اوشاهیندی سسک .
دیکله: بل باغلادیق داغلری قار صاردینی کون
بوسسک صاحبی صوک بولده نونجیکدی سسک !
آق قورده ، تشرین اول ۱۹۲۷

فاروق نافذ

ای تورک کنجکی ! برنجی وظیفه ک تورک
استقلال و تورک جمهوریتنی الی الیه محافظه و مدافعه ایتکدر .
(غازیلک سسی بوراده آغور بر ادای مؤثر آلدی، آغوردی
و آغورمزی)

موجودیتلک و استقلالک بظانه نمی بودر . سسک اک قیمتی

مقدس یمین

غازیلک کنجکمه خطاب ایدیه نطقی، بونوره مملکت کنجکی طرفدره حقیقی بر وجه و هیمانه قارشیلاندی . ۲۳ نسیبه اول بازار
کونی دارالفنونه طویلانه منور کنجک بوعلوی خطابه مقابله ایتدیلر : — بویوک غازیلک نودیع ایتدیکی مقدس اماتنی بونوره
موجودیتلرک محافظه و ایجاب ایدیه دامارلرمزده کی قانک صوک داملاسنی ده بوبولده فدا ایدیه هکیمز .

بولما ، دارالفنونه مدرسلی نامه مصلح الدین عادل بک جواب بریدی :

— کنجکمه، سزه غبطه ایدیه یورم، چونکه انقدیمزک مبدعی بویوک غازی، اک مقدس اماتنی، جمهوریتنی سزله امانت ایدیه یورا

برونیه تاریخی

تاریخ تحفه الغریب

نخیه دلفریب

بروسه نك اورخانه كتبخانه سنده بولوان بواثر اوزرینه نظردقتمی جلبایدن كتبخانه لرمدیری محترم آرقاداشم حسن فهمی بك اولدی .

« تاریخ تحفه الغریب » اوچ یوز کسور بوبوك صحیفه و برخریطه دن مرکبدر . كتبخانه قانالوغنده مؤلفك آدی احمد حمدی اولارق مقیددر . کرچه کتابك ایچ قابنده یالیزله یازیلش « کاتب دیوان هایون احمد حمدی » امضاسی اوقونوبور . فقط بو ذاتك مؤلف اولایوب الدن اله دولاشدینی عینی صحیفه آتیلش امضالردلایله آکلاشیلان کتابك صاحبزندن بری اولاسی مختلدر . دیگر كتبخانه لرده اثرک باشقا نسخه لرینك بولونوب بولونادیقنی بیلده بورم . اورخانه كتبخانه سنده کی نسخه ، ادرنه نك قره جه بواب جامی امامی متلا علی بن سلیمان خطیلدر و (۱۱۴۴) ده یازیلشدر .

بروسه لی طاهر بلك « عثمانی مؤلفری » نك تاریخ قسمنده بو کتابك اسمنه تصادف ایتمدم . اسماعیل پاشانك « كشف الطون ذیلی » نده بلكه « تاریخ تحفه الغریب » ده مذکوردر . فقط هنوز پاشانك ورثه سی النده بولونان بو قیمتلی اثری کورمه م و بو جهتی تحقیق ایتمم ممکن اولامادی .

مقدمه ده تبریز سرعسکری کوپرلی زاده الحاج عبدالله پاشا اردوسنك یومی تعیناتی تأمین وظیفه سیله اضروروم و وان ایالتلرینه مبايعه مباشری تعین ایدیله سی اوزرینه استانبولدن واته حرکت ایتدیکنی بیلدیرن مؤلف ، کندی اسمنی مکوت کچبور و کتابی بعض اجاسنك اصراری اوزرینه یکریمی یدی مقصداوزرینه ترتیب و تألیف ایتدیکنی بیان ایتدکن صوکر شو سطرلرله مقدمه به نهایت وریبور :

« نظر ایدن اخوان صداقتدن نیاز اولونور که قصور کثیریمزی ستر بوپوروب بو عبد عاجزلرینی دعای خیردن فراموش ایتمه لر . بوتسوددن مراد آنجی پدر و مادریمزه و جله امت عمده بر فاعه شریفله روح شریفلرینی یاد ایده لر . بورسالی تاریخ تحفه الغریب و نتیجه دلفریب دیو تسمیه ایلدم

اوقویانی و یازانی و سامعینی الله عظیم الشان حضرتلری ایکی جهانده بر مراد و شاد و خندان ایلده و دخی شکسته و بسته آمانی میسر ایلده آمین یامعین بحرمة سید المرسلین . » کتابك محتویاتی شو صورتله تصنیف ایدیلشدر :

Le soir tombe parfois comme, avec un sanglot, Sur mer, un oiseau las s'abat au haut des voiles.

کبی « sentiment - force » لرك قارشیسنده آقشام ،

مایه روحه دوشه پنبه برستاره شام آقشام

اوزاق سواحلك اوستنده کزدی رعشه شام بولده sentiment - reflét لرله بر شخصیت

کوسته ره بیللم ..]

هیبات، دونکی کنجلك هیچ اولمازسه سه نبولستلری تقلید ایده بیلوردی . - و کرچه بوادی غایه مزاعتباریله قناعت ایدیله جك شی ده کیلدی - بوکون بو غیر کافی

سوک

برگون ، اگر آنی اولارق سن ،
دویدگسه بر اوردومه ایچکده ،
بر قلبك - آمینم که - بیلیرسك
واز هانکی سبب اوردیریشنده ..!

گوزدن گوزه بر لحظه ده کچدی ..
برسر ، که او ، بکزه اوکا برسیل .
اوردردم - اوآن - اوبله که ایچدن ،
صاندم بوغیور قلبی بر آل ..!

رفقی ملول

ایشدن بیله محروم ..! اوزریمزه دوشن وظیفه ، بزدن داها کنج اولانلری ایقاپ ایتکدر . بوکون شعر - ایستر عشق نشیده لری اولسون ، ایستر باشقا موضوعده پارچالر - عمومیتله حرارتیمز ، رنگیمز ، بسط ، ده کرسزدر . هیچ برنده بر حرص ، بر اشتیاق ، بر تفوق حسی ایزینه راست کلمبورز . دیوان ادبیاتی - شیمدی به قادیار بر جوق مقاله مزله شرح و تفصیل ایتدی کمز عقامت و سقامتی اونو تولماق شرطیله - کندی محیط و نوعی ایچنده بك قوتلیدی . تنظیماتی متعاقب تظاهر ایدن یکی آوروپائی ادبیات ، اوقدرتی کوسته ره مده دی ، بوکونکی ادبی وضعیتیمز ایسه داها ناتوان در ! کندی کندیمیزی آلداتمده هیچ بر فايدا یوقدر . بونی بیلیملی و اوکا کوره تدبیر آلمالی یز : ادبیات تاریخلرینك قارشیلقلی مطالعه یعنی مقایسه سی بزه شونی اوکوره تیور : شعر و صنعت ، انسانی بر محصولدر . هر ادبیات باشقا ادبیاتلردن ، باشقا فکر و عرفان ساحه لرندن غداسنی آلاق قوتله نه بیلیر . شاعرک دیدیکی کبی لاحتیایله کوره نه کله دیکله بیلیر ! ادبیات لاحاندن داها آشانی برشی ده کیلدر .

علی جانب

باشقا برشی ده کیلدر . کاشانه کوز یومارق انقلاب وجوده کتیرمش بر آدم یوقدر ، جهل و غفلتله بر صنعت بدیمه سی اورنایه قویانی « مثبت تاریخ » قید ایتبور ، خرافه مستثنا ! . « بلك » دیدیکمز معنوی موجودیمز بك مختلف عنصر لرك اجتماعیه تحصل ایدر : علمی معلوماً ، اخلاق و دینی مفکوره لریمز ، حافظه مزك صایسز تداعیلری ، اعتیادلریمز ، مزاجیمز ... هب بوبنکی تأسیس ایدن عامللردر . بر شاعر ، بر رومانچی ، بوکی رنگا رنگ عنصرلردن قافاسی خالی اولونجه طبیعتیه خیالی ایشله نه مز . هیچ برسیقولوژی کتابی بوق درله « یارایچی محیله » بی « یوقدن وار ایدن قوت » دیبه تعریف ایتش اولسون ! . یوقدرتك بوتون عنصرلری « خارجیت » له صیقی صیقی به علاقه داردر . بیکانه ابداعیتی اولنری « انشا و ترکیب » ده تجلی ایدر که بوبیله سی و تربیه نك محصولدر . بوبله اولماسه یدی یارایچی محیله ، علمك حوصله سه صیغاز . « متافیزیک » بر ماهیتده قالدیدی .

بن ادبیاتیمزده تأسف ایدیله جك بر حادثه نك ، دائماً تکرر ایتدیکی مشاهده ایدرم : « ادبیات جدیده » دورنده فکرت بر اونوریته اولونجه بوتون آرقاداشلرینك افاده لری - جناب مستثنا - اونککنه بکزه دی . حتی بوجهته تعریضاً بر ذاتك « فکرت بك بعضاً کندی امضاسیله ، بعضاً ده رفقا سلك امضالریله یازی یازاردی » دیدیکی شیمدی خاطر لیورم . « بحر آنی » غروبی تشکل ایتدیکی زمان احمد هاشم بلك فرانسز سه نبولستلرندن مهارتله اخذ و افاده ایتدیکی اسلوبی بوتون کنجلك تقلیده چالیشدق لری کوردک . اوزمانك ثروت فنون نسخه لری تدقیق ایدیله بیلیر . صوک سنه لرده « ناظم حکمت بك » ک :

بکا باقی می آرقاداش

داغلی آش !

بز بالاورا دیکله می یز ؛

ایکله می یز !

شکلنده یازدینی منظومه لر ، بر جوق معقبر یئیشدیردی . ادبیات جدیده نك « بلند » لرینه « نهال » لرینه مقابل بوکون ده متادیا « عایشه » لرله « زینب » لر نظره چار پیور . بزم کنج شاعرلریمزدن بکله دیکمز بو جلیز « Psittacisme » پایاغانلق « ده کیلدر . سنانیکده نشر ایتدی کمز « کنج قلملر » ده بوندن اون یدی سنه اول یازدیم بر مقاله بی کچن کون گوزدن کچیر یوردم . بونده « بحر آنی » کنج لرینك فرانسز سه نبولستلرینه دوشکونلکندن شکایت ایدیورم . شو سطرلر او مقاله مدن مفرزدر :

[ادبیات تاریخلری میدانده : بوکونکی کنج سه نبولستلرک مستثنای شعرلری کی درین شعرلرده کیل ، « روحی بغدادی » نك بك بسط بر منظومه اولان « ترکیب بند » ی بیله معقبری طرفندن حقیله نظیر ایدیله ممشدر . نرده قالدی که :

Le soir tombe parfois comme un caillou dans l'eau ;

Le ciel lointain en est ébloussé d'étoiles ;

- ۱ — في بيان كرامات اوليا ومقام وبعض اميرار عجيبة
- ۲ — في بيان كرامات حضرت جلال الدين رومي قدس سره العزيز
- ۳ — في بيان اقاليم ايران وصورتها
- ۴ — في بيان الرسول دري محمد افندي من طرف العلية الى طرف شاه حسين
- ۵ — في بيان طوائف يزبدان واحواله
- ۶ — في بيان فتح اقاليم ايران وتوران وسائر
- ۷ — في بيان خروج امير اويس
- ۸ — في بيان وفات امير اويس وحکومت امير عبدالله
- ۹ — في بيان قتل مير عبدالله عن يد مير محمود
- ۱۰ — في بيان جلوس مير اشرف وقتل مير محمود
- ۱۱ — في بيان عدد اقاليم شهر ايران وتوران
- ۱۲ — في بيان ظهور دولت شاهان ومدت حکومت ایشان
- ۱۳ — في بيان بقية احوال شاه عباس ثانی
- ۱۴ — في بيان تفصيل احوال شاه سليمان
- ۱۵ — في بيان احوال والده شهزاده
- ۱۶ — في بيان ميرزا عباس ووفات شاه سليمان
- ۱۷ — في بيان احوال شاه حسين
- ۱۸ — في بيان عدد شاهان صوفيان ومدت حکومت ایشان على وقوف توارخ عثمانیه
- ۱۹ — في بيان ظهور علامات سباويه وارضية في ردية الدولة الصوفية
- ۲۰ — في بيان اوصاف قندهار
- ۲۱ — في بيان سبب استيلاي شاهان عجميان بقلعة قندهار
- ۲۲ — في بيان عصيان يوركي خان والي كورجستان
- ۲۳ — ذكر مسالك ومسافات شهر اصفهان الى قلعة قندهار
- ۲۴ — في بيان غمة ما في البال
- ۲۵ — في بيان ارسال الرسول من جانب اصفهان الى جانب چارمسقو
- ۲۶ — في بيان عصيان سلطان وقتل رسوله وسائر واحد العین عجم عبدالرزاق پاشا
- ۲۷ — في بيان رغبة مصالحة اشرف خان من طرف آل عثمان قانع الرغص والطغيان فاتح ممالك ايران السلطان ابن السلطان الغازي احمد خان بن السلطان محمد خان ابن السلطان ابراهيم
- مؤلف وانه كير ركن بولك اوزرنده بولنان پندك، ازنيق، اسكيشهر، سيد غازي، بولوادين، اسحقلي، آق شهر، ايليجه، قونية، نيكده، ده وهلو، آق سراي، قيصري، سيواس، بتليس واخلاطه اوغرايارق اوليا مقاملريني زيارت ايتمش، ائرنده تكيه لر، تربله لر، قلعه لر حنقنده معلومات وپرمش مختلف شهر لر وقوناق محللري آراسنده كي مسافه لري ساعت حسابيله كوسترمش، شرق ولايتلرندن بعضلرينك وارداتندن نفوس وجيقارديني عسكر مقدارندن بحث وبرقاج صحيفه يي ده ياشايدش وعادتلري اعتباريله شايدان مراق بولديني يزبديله تخلص ايتمش.

کتابک تاريخي قسمنده ده (۱۱۳۵) ده باشلايان ايران سفرينک (۱۱۴۱) مصالحه سيله قاپانان ايلک صفحه سي حنقنده تفصيلات موجوددر .

معلوماترکه پاساروچ معاهده سيله عثمانلي امپراطور لفتک صلحه قاووشديني صيراده ايران ، بويوک بر بحران کچيرسيوردی :

صفوي خانداني نفوذني قاب ايتمشدی . ايران حاکميتنه قارشى عصيان ايدن افغانلي ميرويس ، اوزرينه سوق ايديلن ايران قوتلرينه غالب گلش ، خلقي مير محمود ودها صوکر امير اشرف زمانلرنده افغانليلر قازندقلري ظفرلره ايرانک پای تختي اولان اصفهان قاپلرينه قادار ايلرله مشار وحتي شدتلي بر محاصره يي

کجه وين

ايچمدن عشقمک حزني طاشيور ،
حسرم دربندن شن کوکلره !
خيالم افندن افقه آشييور ،
دولارکن ظلمتلر انگين کوکلره ...

روزکارک آسديکي برسيابه گجه ،
ياسلي قلبده كي آجيلر صوگميز !
صانکه بر معما ياشامق بجه ،
ياديله کچرکن کونلرم اونسر ...

آجي بر کدرله صيرلايور کوکلم ،
نه بررک افنده ، نه ده فيصيلتي ،
برکيشف قارا کلقي هريره صالدي ...

سونه رکن اميدم و تحلم ؛
ايصنزلق ايچنده گيجه نك ، ساندن ،
آزلي روحنندن داملايان «آن» دم !

ضياءالدين فخری

متعاقب بوشهری ضبط و ايران حکمداری شاه حسينی اسير ايتمهک ، وفق اولمشلردی . او صيراده بالکيز شهزاده طهماسب باشنه طويلايديني ضعيف قوتلره ايرانک شمالی مدافعه ايتمهک چالشيوردی . بو وضعيتدن ايرانک قومشولري روس و عثمانلي امپراطورلقلري استفاده ايتاک ايتشه مشلردی . روسلر بحر حزرک ايرانه عائد ساحلريني اله کچيرسيورلر ، تورکلرده قفقاسيه ده و ايرانک غربنده تعرضه کچيورلردی . تورکلر اردوسي ايران اراضيسنده شدتلي بر مقاومت تصادف ايتکسزين ايلرله مش ، همدان ، کرمان شاه ، روان ، کنجه وتبريزي فتح ايتمشدی .

داغستانک تقسيمی ، ايلک زمانده تورکلر و روسلر آراسنده محاربه يي انتاج ايدنه جک درجه ده کرکيتلک توليد ايتمش ايکن فرانسه نك توسطي سپه سنده محاربه يي

ميدان قالمادن مسئله لر حل ايديلش ، ايکي طرف تقسيم خصوصيته اکلشمشدی . فقط بو دفعه ده تورکلره افغانليلرک آراسي آچيلمشدی :

افغانلي مير اشرف ، کنديسني صفوي خاندانک وارثي تلق ايدسيور واستانبوله بر سفارت هيئتي اعزام ايدرک ايران اراضيسندن تورکيه يه کچن محللرک اعاده سني ايتشه يور ، تورک قوتلرينک ايرانه کيرمه سي سني اولان افغانليلره يارديم مقصديه ايسه آرتق بوکا لزوم قالماديغي ، افغانليلرک کندي قوتلريله رافضيلرک حنقندن کله بيله جکلريني مکتوبله بيلديريوردی . مير اشرفک مطالباتي استانبول سراينده عصيته قارشيلاندي ؛ افغان مرخصلري استنقال ايديلدي . علما ، افغانليلرله مقاتله نك جائز اولديغي مابين فتوالر اصدار ايتديلر . بغداد واليسي و همدان سرعسکري احمد پاشايه اصفهان اوزرينه يورومه سي احري ويريلدي . وقوع بولان محاربه ، تورکلر اردوسنده كي کوردلرک خياني بوزندن افغانليلرک غالبيتي و تورکلر اردوسنک طويلريني ، آغبرلقلريني براقه رق رجعت ايتمه سي ايله نتيجه لهندي . مغلوبيت خبرندن چوق متأثر اولان ابراهيم پاشا ايرانه يکي قوتلر کوندردي ، شالدين طهماسب قوتلرينک تضيقنه معروض قالان مير اشرف ، ضايعاتي فضله سيله تلافی ايدن ، کون کچدکجه بويون و قوتلرني تورکلر اردوسي ايله يکيدن نتيجه سي مشکوک بر محاربه يه کيريشمکه جبارت ايدمه ده دي ؛ وضعيتک وخامتتي ، تورکلره بوي اولچوشمده كي مشکلاتي تقدير و مصالحه تکليفنه مجبوريت حس ايتدي . ۱۱۴۱ سنه سي شوالنده تورکيه نك ايران اراضيسندن ضبط ايتديکي برلري محافظه ايتمه سي و افغانليلرک غالب کلدکلري محاربه ده آلدقلري غنائمي عينا اعاده ايله ملري شرطلريله معاهده نامه امضالاندي .

فقط تورکيه نك شرف و حيثيتي قورتاران بومعاهده نامه ، شرق حدودنده دواملي بر صلح و سکون تأمين ايدمه ده دي . طهماسب نامه حرکت ايدن نادر شاهک افغانليلري مغلوب ايتمه سي ايله شرق غائله سي تازه لهندي . ايران محاربه لري محمود اول زماننده ده دوام ايتدي . (تاريخ تحفة الغرب) ده ايشته بوسفرک ، ۱۱۴۱ مصالحه سنه قادار ، کچيرديکي صفحاتک تفصيلاتي او قوبورز . بوندن ماعدا مؤلف (۱۱۳۰) ده ايلچيلکله ايرانه کوندريلن دري محمد افنديک لايحه سي عينا نقل ايتمش و تورکلر قوتلرينک ايران حرکتندن بحث ايدرکن مناسبت دوشوره رک صفوي خانداني وسياحنن نقلاً ميرويس و خلقلري حنقنده ده معلومات ويرمشدر . [۱]

« تاريخ تحفة الغرب » ک ۱۱۳۵ - ۱۱۴۱ سنه لرنده شرقة جريان ايدن وقوعات ايچون مورخلر مزاك تدقيقتدن مستغني قالمايا جقلري قيمتلي بر اثر اولديني فکرنده يم .

رضوانه ناز

[۱] دري محمد افندي لايحه سي راشد تاريخي ده آمشدر . فقط بونده بض جمله لرک اکيک اولديني کورولويور .